

Regeringskansliet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc.delning@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkande En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)

Er beteckning: S2024/00726

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg har fått begäran om yttrande över betänkandet En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas 2024:23. Länsstyrelsen är positiv till förslagen i stort och bedömer att dessa kommer att bidra till en förbättrad folkhälsa genom ett stärkt ANDTS-arbete.

Förslaget att Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över Polismyndighetens tillsyn över förvaringsförbudet (4.5) avstyrks.

Länsstyrelsens synpunkter

4.1.4 Rök-, tobaks- och nikotinfri skoltid ska införas

Utredningen beskriver hur barn som utsätts för andras tobaksbruk får en mer positiv bild av produkterna och ökad benägenhet att använda dem. Erfarenheten visar även att rökfria miljöer varit ett effektivt sätt att minska rökningen genom att minska den sociala acceptansen för rökning.

Det nu gällande rökförbudet gäller alla som befinner sig på skolområdet, därmed inkluderas inte bara eleverna utan även skolpersonalen.

För att ytterligare öka effektiviteten i utredningens förslag kan möjligheten beaktas att reglerna får inkludera alla som befinner sig på skolan under skoltid, inte bara eleverna. Om även vuxna inkluderas blir förslaget dels mer enhetligt tillsammans med det gamla rökförbudet och trovärdigheten ur elevernas perspektiv ökar när inte heller lärare och andra får använda produkterna under skoltid. Ett enhetligt förbud skulle bidra till att minska elevernas

totala exponering för tobak och nikotin och därmed minska riskerna för att de ska börja använda dem.

4.5.4 Förvaring av tobaks- och nikotinprodukter

Det förekommer att tobak förvaras i fordon som tillhör verksamheten och som står uppställda i anslutning till lokalerna. Länsstyrelsen anser därför att det bör tydliggöras i både Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter (LTLP) och Lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter att förvaringsförbudet inkluderar fordon som används i anslutning till verksamhetens lokaler.

Myndigheten anser att det föreslagna förvaringsförbudet ska utformas restriktivt och att det tydligt ska framgå att endast mindre mängder tobak, exempelvis enstaka cigarettpaket för privat bruk, tillåts förvaras på stället. Detta för att undvika bevisföringsproblematik gällande olovlig försäljning i mindre skala.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag att Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över Polismyndighetens tillsyn över förvaringsförbudet. Myndigheten har ingen erfarenhet av det och kan inte se hur det skulle gå till i praktiken om 21 regionala myndigheter utövar tillsyn över en nationell myndighet.

6.4.2 Åtgärder för att underlätta handläggningen

En tillståndsansökan ska ske på ett standardiserat formulär.

Länsstyrelsen noterar att det finns skillnader mellan kommunerna vad gäller exempelvis hur räddningstjänsten är organiserad, om tillståndshandlingen sorterar under social- eller miljöförvaltningen eller utredarens tillgång till kreditupplysningstjänster. Dessa skillnader kan påverka exempelvis hur remisshandlingen går till och vilka handlingar som begärs in från sökanden.

Myndigheten tillstyrker förslaget under förutsättning att det utformas på ett sådant sätt att hänsyn kan tas till ovanstående olikheter.

Givet att utredningens förslag om standardiserat formulär för ansökan om serveringstillstånd blir verklighet, anser Länsstyrelsen att samma sak bör göras för detaljhandelstillstånd enligt LTLP.

En utbildning för alkohol- och tobakshandläggare bör tas fram.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget om grundutbildningar och konstaterar att länsstyrelsekollektivet redan idag erbjuder årliga utbildningar för de kommunala handläggarna. Det finns därmed en bra grund att utgå ifrån när materialet ska tas fram och därför bör en större andel av medlen gå till genomförandet i stället för till framtagandet. Givet att utbildningarna genomförs i ett samarbete mellan länsstyrelserna och Folkhälsomyndigheten bör en större andel av medlen, än vad utredningen föreslår, gå till länsstyrelserna.

Att länsstyrelsernas utbildningar varit fysiska har framhållits som en framgångsfaktor av kommunala deltagare och Länsstyrelsen delar den uppfattningen. Det bör därför preciseras att kommande utbildningar enligt förslaget inte ges digitalt utan ska vara fysiska. Det bör dock inte utgöra ett hinder mot att utbildningen spelas in och tillgängliggörs digitalt.

10.3.2 Kostnader för staten och kommunerna

Länsstyrelsen konstaterar att uppdraget om förstärkt alkohol- och tobakstillsyn (S2021/03344) löper ut 2025. Utan dessa medel kommer länsstyrelserna få svårt att klara av nuvarande uppgifter och de uppgifter som tillkommer enligt utredningens förslag. Uppdraget bör därför förlängas och helst permanentas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tf. landshövding Veronica Lauritzsen med handläggare Christian Sohlberg som föredragande. Tf. Länsråd Caroline Näslund, avdelningschef Åsa Broman samt enhetschef Pernilla Bylund har medverkat.